מוסיף עליהם תור ובן יונה. ולא גרסינן ובני יונה: **הרי עלי תודה או שלמים גרסי'** ולא כספרים דגרסי תודה ושלמים: **כבש יביא הוא** ונסכיו בסלע. תימה הא דאמר בפ' שני דכריתות (דף י:) גבי עולה ויורד מכאן אתה למד לעשירית האיפה בפרוטה דתניא הרי עלי בסלע למזבח יביא כבש דמדאמר רחמנא איל אשם בכסף שקלים דבן שתי שנים מכלל דבן שנה בסלע ומדאמר רחמנא עליה דללות למהוי חד משיתסר בעשירות דמעמא מקדש עשיר מביא כבש לחטאת בסלע ועני שני פרידים ברובע כדתנן (כריתות דף ח.) ועמדו קיינן בהבעתיים פירוש רובע דיגר שהוא אחד מעו"ז בסלע אלמא דכבש בלא נסכים הוי בסלע דחטאת אינה טעונה נסכים וי"ל דכך ה"ה דכבש בין יש עמו נסכים [בין אין עמו נסכים] בסלע כדקתני בגיל הוא ונסכיו בשתים והיינו לפי שמצינו בגיל האשם שהוא בכסף שקלים אע"פ שאין נסכים באשם וא"ת והא שמעמא בריש זיחו מקומן (זבחים מח.) דחטאת בא דנקא פירוש שמות דיגר דהיינו מעה וברים מגיגה (דף ו.) אמרי' דמגיגה מעה כסף ושה של פדיון פטר חמור אמרי' בפ"ק דבכורות (דף יא.) בפטרוחא בת דנקא וי"ל דודאי מה"ת יכול להביא אפי' בפרוטה כדאמרינן בפ' ג' [בתרא] דכריתות (דף כז.) שלא נתנה תורה קצבה במזבחי כפרה שמא יזחו טלאים ואין להן תקנה לאכול בקדשים ושמא עין יפה בסלע עין רעה בדנקא ואם יזחו טלאים אפי' בפחות מ"[מדנקא] אסהוא טובומובחי' [מתכפר בהם] וא"ת והא אמרינן בפ' הוציאו לו (יומא דף נ:) גבי לא היו שופרות לקיני מוהב מפני התערובות מ"ם שמא יפות מ' מן הבעלים ופריך ונשקול מרבע זוזי מייניהו ונשדי בנהרא והכך לישתרו משמע שזהו שיעור דמי הקן ופי' שם בקונטרס מרבע זוזי מדינה והיינו תלי דינר צורי דתיסתירא דהוי סלע מדינה הוי פלגא זוזא כדאמר בפרק אע"פ (כתובות דף סד.) וקשיא להיפך דכריתות דמשמע שהוא רובע דינר וי"ל דהש"ס נקט שיעור שהיו עומדים בימיהם ושמא אמ"כ נתייקרו אי נמי אורתיה דהש"ס בכל דוכתא ד' זוזי ולא דווקא כדאשכחן בפ' איזהו נשך (ב"מ דף סט:) שקול מרבע זוזי ואימא ליה לפלגיא לזוזא דף זוזי ובפ' קמא דגיטין (דף יג.) דאי בעי שקיל מרבע זוזי מישתאל ופסיל ליה ובפ' המקדיש שדהו (ערכין דף כט.) שקול מרבע זוזי ושדי בנהרא ובפ' בתרא דר"ה (דף לא:) גבי גר שמגייר מפרים רובע קינו [פי' רש"י רובע סלע ולא יתכן אלא רובע דינר כדפרישית כדמוכח בפ"ק דכריתות (דף י:) דאם משיתסר הוי ועוד קשיא דבפ' האשה (ב"מ דף נב.) אשכחן רובע סתם דהוא רובע שקל דהיינו תלי דינר צורי גבי עד כמה תחסר ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל בדינר עד רובע ומפרש התם רובע שקל וי"ל דלדרבה משם ראיה דסתם רובע לאו רובע שקל מדהוה בעי למימר מעיקרא רובע דינר ומסיק רובע שקל ודייק לה מדקתני עד רובע ולא קתני עד רביע ועוד דומיא דסלע: **שחור** והביא לבן. חלוקים קצת כדאמר פ"ה דזיר (דף לא:) [ב] ופ"ק (דף ג) אוכמא למסיה סומקא לבישריה מיורא לרישיה: **שיהא** שלום זה עם זה. ואע"פ שבערב השבת מחלקין העורות משום בעלי חטאין [כדאמרי'] בפרק מקום שנהגו (פסחים דף מז.) כאן יש תקנה לבעלי זרוע אע"פ שכל בית אב טוחל וכל המשמרה ביחד: **ורבי** היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא. דלרבנן לא חייסינן [ג] אע"ג דזמנין דשני ליה דההוא נתנן לשם חלים והוא מביא פר תחתיהם: והמעה

מוסיף עליהן תור ובן יונה הרי עלי תודה ושלמים יביא כבש [א]פירשתי מן בקר ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ופרה עגל ועגלה מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ופרה עגל ועגלה איל ורחלה שעיר ושעירה גדי וגדייה טלה וטלייה הרי [ב]עלי שור יביא הוא ונסכיו במנה עגל יביא הוא ונסכיו בחמש איל יביא הוא ונסכיו בשתים כבש יביא הוא ונסכיו בסלע [ג]שור במנה יביא במנה חוץ מנסכיו עגל בחמש יביא בחמש חוץ מנסכיו איל בשתים יביא בשתים חוץ מנסכיו כבש בסלע יביא בסלע חוץ מנסכיו [ד]שור במנה והביא שנים במנה לא יצא ואפילו זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר [ה]שחור והביא לבן לבן והביא שחור [ו]גדול והביא קטן לא יצא [ז]קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא: **גמ'** [ז]ולא פליגי [ח]מר כי אתריה ומר כי אתריה: תנו רבנן [ט]הרי עלי עולה בסלע למזבח יביא כבש שאין לך דבר שקרב בסלע לגבי מזבח אלא כבש שקרב בסלע פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מכל דבר שקרב בסלע לגבי מזבח: פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי יביא פר ועגל: אמאי וליתי פר ממה נפשך הא מני רבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא אי רבי אימא סיפא כבש שור במנה והביא שנים במנה לא יצא ואפי' זה במנה חסר דינר וזה במנה חסר דינר שחור והביא לבן לבן והביא שחור גדול והביא קטן לא יצא קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא רישא וסיפא רבי מציעתא רבנן אין רישא וסיפא רבי מציעתא רבנן והכי קאמר דבר זה מחלוקת רבי ורבנן: **תנן** [ט]**התם** [י]ששה [יא]לנדבה כנגד מי (סימן קמ"ף ש"ע) אמר חזקיה כנגד ששה בתי אבות הכהנים שתקנו להם חכמים [יב] שיהא שלום זה עם זה ר' יוחנן אמר מתוך שהנדבה מרובה תיקנו להם שופרות מרובין כדי שלא יתעפשו המעות וזעירי אמר כנגד פר ועגל איל וכבש גדי ושעיר ורבי היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא ובר פדא אמר כנגד הפרים והאילים והכבשים

פודה ושלמים. אם זה אם זה: **יביא כבש.** פחות שבתודה ושלמים: [ד]**פירשתי כו'.** (ה) תודה ושלמים איכא לספוקי בזכרים ונקבות: **רחל.** בת שתי שנים [ו](טלה וטלייה) כבש בן שנתו: **יביא הוא ונסכיו עמו במנה.** כך נתפרש לינו בתורה שבע"פ: **בחמש.** סלעים: **אמר הרי עלי שור במנה יביאנו במנה חוץ מנסכיו.** שהרי כך קבעו: **שור במנה והביא שנים במנה לא יצא.** שהרי קבע שור א' במנה: **גמ' מר כי אתריה ומר כי אתריה.** בתמריה דת"ק גריע כבש מעוף ובתמריה דרבי אליעזר גריע עוף מכבש: **פירשתי.** איזה קרבן אביא ואקנינו בסלע. (ו) מדנתת לפרושי איכא לספוקי נמי בתמריני הלך יביא מכל דבר הקרב למזבח שזה סלע מכל אחד ובלבד שיוכל לקנות דבר אחד בסלע: **ממה נפשך.** דאי נמי עגל גדר הא יש בכלל מרובה מועטן: **דבר זה.** שאינו יביא פר ועגל ולאו דברי הכל היא אלא מחלוקת דרבי ורבנן לגבי קטן והביא גדול (ז)[לרבנן לא יצא משום הכי נקט תנא פלוגתא בסיפא לפרושי ריש"א דלאו דברי הכל היא: **תנן התם.** במס' שקלים (פ"ו ה"ד): **ששה לנדבה.** י"ג שופרות היו במקדש שבעה מהן מפורסים מה נותנין בהם תיקלים חדתין ותיקלים עתיקין קיינים וגוחלי עולה ועצים ולבונה וזהב לכפורת הרי שבעה ושאר מהן לנדבה בהן היו נותנין המותרות ההולכות לנדבת צבור דהוא קין המזבח והוי הבאר לעולה ועורות לכהנים: **כנגד ששה בתי אבות.** שכל משמר חלוק לששה בתי אבות כנגד ששה ימי שבוע זה עובד יומו וזה עובד יומו ובשבת כולן שוין: **כדי שיהא להן שלום זה עם זה.** שעורות של בהמות הנקחות מן השופרות היו להכהנים שמקריביין העולות וכל זמן שאין המזבח בטל לא היו לוקחין מן השופרות ואם לא היה להם אלא שופר אחד אתו לתיגליי דשמא באותו יום של בית אב ראשון או של בית אב שני יביאו גדיים ונדבות הרבה לא יטול הבית אב מן השופר כלום ובשאר ימות השבוע של אלו בתי אבות לא מייתו גדיים ונדבות כ"כ ומנא אותן בתי אבות מקריבות מן השופר שלא יהא המזבח בטל והוו עורות שלהם ומנני הנך קמאי בהדי הנך ואמרי יש לכם עורות ואמו אין לו כלום ואי משום הנך עורות שהביאו יחידים במשמרות שלנו משום מזגיו הוא הלכך תקינו שהא שלא יטול זה משופרו של זה וכשהמעות באות נותנין אותן לששה שופרות: **כנגד פר ועגל ואיל וכבש וגדי ושעיר.** שהמתנדב פר לעולה (ז)מביא (ד) ונותן לשופר ששמו פר במנה אחד כדאמר יביא במנה דפר (ח)(נקבה) במנה והמתנדב עגל מביא חמשה סלעים ונותן לשופר ששמו עגל וכן כולם והכהנים לוקחין ממעות שופר ששמו פר ויקריבו מאותו שופר פרים עד שילבו כל המעות: **דר'ע היא דאמר קטן והביא גדול לא יצא.** ולהכי הוו ששה אין עולה בהם אלא מהנך ששה בהמות: **כנגד פרים.** של חטאת ליבור שאבדו והפרים אחרים תחתיהן ואם"כ נמצאו הראשונים ונתקו לרעייה דמיהן נופלין לשופר השני ובאין לנדבת צבור הס"ד: תד"ה מוסיף עליהם תור או בן יונה ולא גרסי' ובני יונה: ד"ה הרי כו' ולא כספרים דגרסי תודה או שלמים הס"ד; ד"ה כבש כו' תימה הא דאמר בפ' שני ונ"ב עי' תוס' בתרא דף קסו ע"ב: בא"ד לעשירית האיפה שהיא בפרוטה דתניא: בא"ד ר"ל דכך הוא דין דבכש בין אין עמו נסכים בין יש עמו: בא"ד באיל האשם שהוא כסף שקלים אע"פ: בא"ד בפ"ק דבכורות פטרוהא בר דנקא: בא"ד בפ' בתרא דכריתות שלא נתנה תורה: בא"ד אם הוא טוב ומובחר ואם תאמר: בא"ד א"נ אורחיה דתלמודא למימר בכל דוכתא: בא"ד מפריש רובע לקנו פי' בקונטרס רובע סלע ולא יתכן:

ר' ורבנן דלר' יביא פר ועגל ולרבנן סגי בפר: הני ששה שופרות כנגד מי. אמר חזקיה כנגד ששה בתי אבות של משמר שכל אחד עובד יומו בשבוע ולהכי לא אמר ד' בתי אבות דשבת לא חשיב. דשבת היה עובד המשמר כולו. ותיקנו להם חכמי' לכל בית אב שופרות שכל מותר מעות שיהיו ביומו שיהו מקריבן העובד ביומו בין רב בין מעט והעורות יהו שלו ואין לבית אב אחר חלק בהן כדי שיהא שלום ביניהן ולא אתי לאינצורי: ור' יוחנן אמר להכי הוו ששה שופרות מתוך שהנדבה מרובה פעמים שמרבים להביא עולות נדבות ופעמים שיש שם מותרות הרבה. ותיקנו שופרות מרובות עד ששה שאלמלא היו כל המעות בשופר אחד או בשנים היו מתעפשין אם היו הרבה ביחד: וזעירי אמר כנגד מי שמתנדב להביא פר או עגל או איל או של כבש או של גדי או של שעיר. ומשום הכי צריך כל אחד שופרו כו' דאמר קטן והביא גדול לא יצא שאם היו כולן בשופר אחד מי שנדר עגל שמא היו

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה י:
כד ב מיי' שם הלכה ד ע"ש:
כה ג ד מיי' שם הל' ה:
כו ה מיי' שם הלכה ב:
כז ו מיי' שם הלכה ה:
כח ז מיי' שם הלכה ג:
כט ח מיי' שם הל' יב:
ל ט מיי' פ"ג מהלכות שקלים הלכה ב:

מוסף רש"י

ששה לנדבה כנגד מי. לקרן המזבח לתת לתוכן מעות שנוקחין מכל הרגשות של מזבח לשמות ותטלת שנינו כהן יגיעה ויטמכר ויפלו דמיו לנדבה וכו' (יומא נה:).

שיטה מקובצת

ובמקום אחר פירש במין טבלא. נ"ב ערכין דף ו' ע"א: גמ' שקרב בסלע לגבי מזבח אלא כבש פירשתי וכו': שם כנגד מי. סימן קנז פש"ע: שם כנגד ששה בתי אבות. נ"ב עי' תוס' תמורה דף כב ע"ב: שם שיהא להם שלום זה עם זה: רש"י ד"ה תודה ושלמים תודה או שלמים יביא: ד"ה רחל כו' טלה וטלאה הס"ד: ד"ה ששה לנדבה כו' היו נותנים מעות המותרות: ד"ה כדי כו' הרבה ולא יטול הבית אב: בא"ד ואי משום הנך עולות שהביאו הנך יחידים במשמרות. וב"ב ובגליון כתוב וז"ל ואי משום הנדרים שהביאו במשמרה שלנו משום מזל שלנו הוא א"נ יש שלמים שהעורות לבעלים ע"כ: בא"ד וכשהמעות באות חולקין אותן לששה ונותנים אותם לשופרות הס"ד: ד"ה כנגד כו' מביא מעות ונותן לשופר ששמו פר מנה אחד כדאמרי' במתני' דפר נקנה במנה והמתנדב עגל וכו' והכהנים לוקחין ממעות שופר ששמו פר ומקריבין פרים וכן מכל אחד בשמו ולהכי אין מערבין נדבת עגל בשל פר ויקריבו מאותו שופר פרים: ד"ה כנגד הפרים כנגד של חטאת כו' ואח"כ נמצאו הראשונים ואמרי' אין חטאת צבור מתה אלא ידעו עד שיסתאבו ימכרו ויפלו דמיהם לשופרות הס"ד ומה"ד והאלים כנגד אשם גזלות אשם מעילות שבאות אלים ואבדו והפרישו אחרים תחתיהן ונמצאו הראשונים ונתקו לרעיה דמיהן נופלין לשופר השני ובאין לנדבת צבור הס"ד: תד"ה מוסיף עליהם תור או בן יונה ולא גרסי' ובני יונה: ד"ה הרי כו' ולא כספרים דגרסי תודה או שלמים הס"ד; ד"ה כבש כו' תימה הא דאמר בפ' שני ונ"ב עי' תוס' בתרא דף קסו ע"ב: בא"ד לעשירית האיפה שהיא בפרוטה דתניא: בא"ד ר"ל דכך הוא דין דבכש בין אין עמו נסכים בין יש עמו: בא"ד באיל האשם שהוא כסף שקלים אע"פ: בא"ד בפ"ק דבכורות פטרוהא בר דנקא: בא"ד בפ' בתרא דכריתות שלא נתנה תורה: בא"ד אם הוא טוב ומובחר ואם תאמר: בא"ד א"נ אורחיה דתלמודא למימר בכל דוכתא: בא"ד מפריש רובע לקנו פי' בקונטרס רובע סלע ולא יתכן:

מסורת הש"ס

(א) [נגעים ג. וש"נ], (ב) [פסחים ג. וש"נ], (ג) [שקלים פ"ו מ"ב נגעים קד. תמורה כג.: יומא נח:], (ד) נ"מ מה"ד פר ופרה דתודה ושלמים איכא כו' ואתה"ד ד"ה רחל בת שתי שנים הס"ד ואתה"כ ד"ה טלה וטלייה ככב בן שנתו והס"ד, (ה) [ר"ה מ"ד, ו) נ"ק, ז) נ"ל מביא מנה אחד ונותן לשופר שמתו פר דלאחמר יביא במנה דפר נקנה במנה כו'. נ"ק, ח) רש"ן מ"ו ניקח, ט) נ"ל ולרבי. נ"ק, י) נ"ר רש"ן, כ) נ"ר נ"ק, ל) נ"ר נ"ק, מ) נ"ק, נ) נ"ק, ס) נ"ל שמא מת. נ"ק, נט) נ"ל ובפ' מי שאמרו דף סח. נ"ק, ס) נ"ל הא יש מקנה לנעלי זרוע שכל ב"ש נוטל משופר שלו מ"מ התקינו שיהו מוקצים בע"ש הוא"ל וכל מעמרות ביחד. נ"ק וכן הוא בפ"י, ע) נ"ל משופר, פ) ומ"ב דתימנין דפעים נתנו לעני חלים והוא מביא כו' כל"ל. נ"ק.

הגהות הב"ח

(א) גמ' חכמים כדי שיהא שלום: (ב) רש"י ד"ה פירשתי כו' דתודה: (ג) ד"ה פירשתי איכה כו'. מדנתת נ"ק וכן בסוף דף הקודם: (ד) ד"ה כנגד פר כו' פר לעולה מביא במנה ונותן לשופר שמו פר והמתנדב עגל כל"ל: (ה) ד"ה כנגד פרים כו' ונתקו לרעייה דמיהן נופלין לשופר ובאין לנדבת ציבור הס"ד ותיבת הס"ד נמחק ואח"כ מ"ב רשל איל לשופר שלישי והס"ד:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה כבש כו' וי"ל **דכך הוא הדין.** עי' לעיל ו ע"ב תד"ה שלא יהא: **באא"ד** פירש"י רובע סלע. כרש"י שלאינו שם אימת רובע שקל וכן הוא בתוס' שם:

רבינו גרשום

מר כי אתריה. באתריה דמר גרע כבש מתור או בן יונה. באתריה דמר גרע תור או בן יונה כבש: אלא כבש שקרב בסלע. ומנא תימרא דכבש קרב בסלע מדאמר במסכת כריתות אשם בכסף שקלים ואשם היינו איל וכתי' באשם והביא איל תמים מן הצאן בערכך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם. ומדאיל דהוי בן שני שנים בשתי סלעים מכלל דכבש דבן שנה הוי בסלע: ויש לישנא אחרינא בשאר ספרי. יביא כבש שסתם הקדש בסלע למובח כבש. היכא דמקדיש עולה סתם למובח חייב להביא כבש. פירשתי דבר שאוכל לקנות בסלע כבש [בסלע] וסולת חייב להביא פר ועגל: אמאי חייב להביא פר ועגל: רישא וסיפא ר' מציעתא רבנן. קטן והביא גדול יצא היינו מציעתא. ואיכא הפסק בין מילתיה דר' במילתא אחריתא. דהואיל דרישא ר' היא ליתייא לסיפא בהדי רישא או לרישא בהדי סיפא ואמאי הוי הפסק בין מילתיה דר' לאידך מילתיה דר' דהוה מילתיה דרבנן מפסיק ביניתייהו. ד"ג רישא וסיפא ר' מציעתא רבנן וה"ק דבר זה מחלוקת ר' ורבנן. כלו' לא הוי הפסק בין תרי מילי דר' (דרישא) [דבמציעתא] קאמר הכי דבר זה. דפר ועגל מחלוקת

והכבשים. אפשר נזיר ואפשר מצורע הבאים בני שנה שנאמר בהן כבש יעתקו לרעייה דמיהן לשופר השלישי ואפהי לא מערב מותריהן עם מותר גזלות ומעילות ומשום דלא דמו דאלו בני שנה ואלו בני שתי שנים אלו באין לכפר ואלו להכשיר: **והשעירים.** שעירי חטאת של ציבור של רגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו באמין בה ידיעה כדאמרינן בשבועות (דף ב.) ולא מפי השמועה. ואין לנו בהמה ניתקת לרעייה אלא אלו דכשאר ושעירה הבאין לחטאת יחיד[ה] אין ניתקות לרעייה אלא מתות: **והמותרות.** כגון מי שמקריב אחד מכל אלו והפרים מעות לשם כך והחלו בהמות וימותו המעות נותן לשופר החמישי: **והמעה.** קולבון שכל יחיד מביא מחצית השקל בהכרעה באדר ואם נתנו בין שניהם שקל שלם נותנין קולבון אחד מעה קטנה מפני הכרעה שעכשיו לא נתנו בין שניהם אלא הכרע אחד ואילו הביאום כמשפטן היו שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון: **כל חד וחד יומיה עביד.** ואם באו לו קרבנות הרבה אלא צריך לשופר אין לו ליטול כלום בעורות שנקנו מן המעות שניתנו בשופר: **כיחידאה לא מוקמינן.** דלא חיישינן להא דרבי דאמר[ו] קטן והביא גדול לא יצא אלא המתנדב עגל ונתן המעות לשופר של פר והכהנים מקריבין פרים מהם עד שילבו כל המעות שיש שם: **מותרות.** בתמיה. כלומר איהו תשיב חד שופר[ז] למותרות כולהו קמאי נמי דתשיב מן הניתקין לרעייה מותרות ניהו שניתותרו מכדי[ו] קרבן **לשקלים אזלו.** לתרומת הלשכה עם שאר השקלים: **לנדבה.** לשופרות: הכי גרסינן **כנגד מותר חטאת מותר[ח] אפשר נזיר ומותר אפשר מצורע כו'.** שהפרים מעות לאחד מכל אלו וניתותרו נותנין לשופרות ואפשר סתם היינו אפשר גזלות ומעילות (לא[ט]) מעיריב מותר דידיה בהדי חטאת ואפשר נזיר ומצורע לא מעיריב בהדי אפשר סתם דזה בן שתי שנים ומיל בן שנה ואפשר מצורע לא מעיריב בהדי אפשר נזיר דאפשר נזיר בא להכשירו לנזירות טהרה ואין נותנין מדמו לבהמות ואין טעויים נסכים ואפשר מצורע ונותנין מדמו לבהמות וטעון נסכים ובא להתירו בתמהה: **ומותר דמנחה חוטא.** הואיל ומיקרי חטאת אזיל מותרה לנדבת צבור דהכי אמרינן במסכת תמורה (דף כג.) זה מדרש דרש יהודע הכהן כל הבא ממותר חטאת וממותר אפשר יקלח בהם עולות הבשר לשם ועורות להכהנים אבל מותר מעות שאר מנחות לא אזלי לנדבת צבור אלא הוא יוסיף משלו ומביא מנחה אחרת: **ומותר עשירית האיפה של כ"ג.** שמקריב בכל יום ויום ואם הפרים מעות לעשירית האיפה של היום וניתותרו שוב אין יכול לכרפן לשם מחר אלא תפול לנדבת צבור שגם היא נקראת חטאת בפרק ואלו מגלגלין במועד קטן (מז.) יקריב חטאתו[י] זו עשירית האיפה של כהן גדול: **ומותר קינין.** המפרים מעות לקינו[כ] וניתותרו מקינין: **הגא ליה רישא.** בשבעה שופרות קמאי תשיב חד דשמיה קינין: **ור' אושעיא אני.** דתנא קינין בקמאי: **חד לקינין.** מחוסר כפרה מביא מעות לקינו ונותן בשופר ואוכל בקדשים לערב כדקיימא לן (עירובין דף לב.) אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שילבו כל המעות שבאותו שופר שמא לא יקרבו ונמצא מחוסר כפרה אוכל בקדשים הס"ד ומה"ד דיקר דלאו חטאת ממש קרייה רחמנא שיהיו מותריו לנדבת צבור הואיל ואין באה על חטא ואיהו גופיה לא מצי לאקרובי בהו מנחת נדבה שהרי לשם חובה הפרישה הס"ד: ד"ה מותר כו' דבפני עצמן אי איפשר להקריבן כו' להקריבן שהרי כו': ד"ה אם רצה יביא בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול דשנים חשובין מאחד הס"ד ומה"ד יביא בדמיהן אחד ואינ"ג דהוי גדול כו': תד"ה ושמואל כו'. ור' אושעיא מ"ט התא"ד:

והמעה. קולבון שכל יחיד מביא מחצית השקל בהכרע באדר ואם נתנו בין שניהם שקל שלם נותנין קולבון מ' מעה קטנה מפני הכרע שעכשיו לא נתנו שניהם אלא הכרע אחד ואילו הביאום כמשפטן היה שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון אחד כך פירש בקונטרס וקשיא דאם הכרע עולה יותר ממעה היאך יוצאין בהכרע אחד במעה והלא חייבין שתי הכרעות ואם זה שיעור הכרע למה דחק בקונטרס לפרש כן לפיכך נראה דבכל הכרעות מייירי ופלוגתא היא בתוספ' דשקלים דתניא כמה הוא נותן קולבון מעה כסף אחד מכ"ד כסף לסלע ומכמיס אומרים חצי מעה של חרבע מיסרות וקולבונות אלו מה היו עושין מהן נופלין לשקלים דברי ר"מ ר' אלעזר אומר לנדבה:

ושמואל מאי טעמא לא אמר כרבי אושעיא. והוא הדין כל הני אמוראי דלעיל ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל דבשלמא אמוראי דלעיל סברי דמותר מנחה לאו לנדבה אזלי אלא לרבי אושעיא דאשיב מותר מנחת חוטא כל שכן מותר עשירית האיפה:

היא קרויה חטאת. בפרק קמא (לעיל ד.) דרשינן לה ותרתי שמעת מינה[ט]:

ומדאינה קרויה חטאת ירקבו. לא דמי למותר מנחה דלא מיתרקא ואינה קרויה חטאת ועשירית האיפה דווקא דקרויה חטאת דיאשקולא (מז) אחת אחי קרא לאפוקי דאין מותר קרויה חטאת ותירקב: לפי

והכבשים והשעירים והמותרות והמעה כולהו בחזקיה לא אמרי לאנצויי לא חיישינן דכל חד וחד יומיה קא עביד כר' יוחנן לא אמרי לאיעפושי לא חיישי' כזעירי לא אמרי ביחידאה לא מוקמי כבר פדא נמי לא אמרי מותרות כולהו נמי מותרות מעה נמי לשקלים אזלא דתניא [ג]להיכן קלבון זה הולך לשקלים דברי ר"מ ר' [ד]אליעזר [א]אומר לנדבה ושמואל אמר [ב]כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר מנחת חוטא ומותר עשירית האיפה של כה"ג ור' אושעיא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קינין ומותר מנחת חוטא ושמואל מ"ט לא אמר כרבי אושעיא קינין תנא ליה רישא ור' אושעיא תני ולא תני (ה) קינין והתני רבי אושעיא ותני קינין חד לקינין וחד למותר קינין ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל סבר לה כמאן דאמר מותר של עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא מותר מנחת נדבה מותר מנחה ירקב מאי קאמר א"ר חסדא הכי קאמר [ב]מותר מנחת חוטא נדבה מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב רבה אמר אפי' מותר עשירית האיפה של כהן גדול נמי נדבה אלא [ג]מותר לחמי תודה ירקב בפלוגתא מותר עשירית האיפה של כהן גדול רבי יוחנן אמר נדבה רבי אלעזר אמר ירקב מיתיבי [ד]מותר שקלים חולין ומותר עשירית האיפה [ה]ומותר קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות וחטאות ואשמות מותריהן נדבה מאי לאו מותר עשירית האיפה של כהן גדול לא מותר מנחת חוטא אמר רב נחמן בר רב יצחק מסתברא כמאן דאמר [ו]מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא [ז]לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא אמר רבי יהודה היא קרויה חטאת ואין אחרת קרויה חטאת לימד על עשירית האיפה של כהן גדול שאינה קרויה חטאת וטעונה לבונה ומדאינה קרויה חטאת מותרה ירקב: **מתני'** [ח]שור זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו שנים שני שוורים אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר [ט]איל זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר:

גמ'

לא א מיי' פ"ג מהל' מקלים הלכה ז:

לב ב ג ד מיי' פ"ה מהל' פסולי המקדש הלכה מ:

לג ה מיי' שם הל"ש (וס"ד מהל' מקלים הל' יא):

לד ו מיי' פ"ה מהל' פסולי המקדש הלכה מ:

לה ז ח מיי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה ו:

תורה אור השלם

1. ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי חטאת היא:

ויקרא ה יא

רבינו גרשום

לוקחין לו ממעות פר: דבר פדא אמר כנגד פרים ואלים והכבשים והשעירים והמותר והמעה. שאם הפריש מעות לפרים או לאילים או לכבשים או לשעירים והותירו. והמותר שאם הפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה תרעה עד שתסתאב ותמכר זהו מותר. והמעה זהו קולבון. שב' בני אדם שהיו שוקלין שקל היו מוסיפין עליו קולבון מעה כסף משום ששני חצאי שקל מכריענין יותר ממי ששוקל שקל ביחד: ולאותו קולבון היה לו שופר: לאינצויי לא חיישינן. ולא הוה צריך לכולהו בתי אבות אלא חד שופר: דכל חד וחד בית אב יומיה קא עביד. המותרות שיודמנו לו ביומו נותנן בשופר ובו ביום מקריבן ואינו משייריו עד לערב בדאמרי' חזקה שאין הכהנים מתעצלין עד שילבו כל המעות שבשופר: כבר פדא נמי לא אמרי מותרות. לשון תמיהא. דקאמר בר פדא והמותרות כולהו נמי מותרות ניהו דהפרים והאלים במותריהן קא מיירינן והיינו הך: לשקלים אזלא לקופות ולא לשופר: לנדבה. לנדבת צבור לקיין: ושמואל אמר כנגד מותר חטאת כו' וחשיב נמי המעה היינו ו'. וכן ר' הושעיא חשיב ה' וחשיב נמי המעה: קינין תנא ליה רישא. דקתני תיקלין חדתין ותתיקין קינין היינו תורין וגוזלי עולה מכלל דהנך ששה לית בהו קינין: ור' אושעיא באותן י"ג שופרות ותני קינין ברישא. א"ל תרי קינין קתני חד לקינין עצמן. היכא דאייתי מעות ליקח בהן קינין. וחד למותר קינין. היכא דהפריש מעות לקינין וניתותרו: מאי קאמר כו': מותר מנחת חוטא נדבה דדומיא דחטאת היא מה חטאת מותרה נדבה אף מנחת חוטא מותרה נדבה דהא איקרייה חטאת כדבעינן למימר בסמוך: מותר עשירית האיפה של כ"ג ירקב. דהא לא מדמי לה קרא לחטאת: אלא מותר לחמי תודה. הואיל ויש להן קצבה ירקב אבל שאר מותרי מנחות דאין להן קצבה מותרה קרב דומיא דידיה דמותר עולה קרב

מסורת הש"ס

(א) [שקלים פ"ז סוה"ד], (ב) ל"ל [לגמור], (ג) [נעיל קד.], (ד) [שקלים פ"ב מ"ה], (ה) ל"ל [גמור וכל יחיד], (ו) [נעיל קז:], (ז) ל"ל [מדמי], (ח) ל"ל ומותר אשם ומותר, (ט) וצ"ל. ל"ק, (י) [יחזקאל מד], (כ) וניתותרו הקינין וניתותרו המעות. ל"ק, (ל) רש"ש מ"ו וס"ל ל"ק גרס לא יקריבו הס"ד אחמ"כ אחמ"כ ד"ה יקבב הוסיף ואין באה על חטא ואיהו גופיה לא מצי לאקרובינהו הס"ד, (מ) [פי"ב ה"ד לענין מותר לחמו של מזבן], (נ) הפי ואמ"ג קאי על יבא בדמיהן ל' וכן מוכח בקמון וגי' הל"ק יבא בדמיהן אחד ואמ"ג כו', (ס) [ועי' תוס' לעיל נט: ד"ה כו'],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא מני קינין נ"ב בתמיה: (ב) רש"י ד"ה מותרות וכו' למותרות הס"ד ואח"כ מ"ס כולהו קמאי דחטיב כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ד"ה חד לקינין וכו' וכו' על חטאת ואיהו גופיה כל"ל ותיבת ולא נמחק: (ד) ד"ה מותר לחמו וכו' לא קרב בפני עצמו וא"כ אי אפשר:

מוסף רש"י

בנגד מותר חטאת. כגון הפרים מעות לחטאת וחולו הכבשים ומותרו לו מעות ומותר אשם. סתם כגון נחלות ומעילות ומותר אשם נזיר. לתומו מותר לא היה מעורב עם מותר אשם סתם לפי שזה לכפר חס להמירו בין ומותר אשם מצורע. ולא דמו לגבי שבא להמירו בחמתה (לעיל קד.).

שיטה מקובצת

גמ' דברי ר"מ ור' אלעזר אומר: רש"י ד"ה והמותרות כגון מי שמחייב אחד: בא"ד וניתותרו המעות נותנם לשופר חמישי הס"ד: ד"ה כל כו' קרבנות הרבה שלא נצטרך לשופר: ד"ה מותרות כו' שניתותרו מכח קרבן הס"ד: ד"ה ה"ג כנגד מותר חטאת ומותר אשם נזיר: בא"ד ואשם סתם דהיינו אשם גזלות ומעילות כו' לא מערבי בהדי אשם כו' ואלו בני שנה ואשם: בסה"ד ובא להתירו לבא במחנה: ד"ה ומותר מנחת חוטא דהואיל ואקרי: ד"ה חד לקינין כו' אין ב"ד של כהנים עומדין משם עד שילבו כל המעות שבאותו שופר שמא לא יקרבו ונמצא מחוסר כפרה אוכל בקדשים הס"ד ומה"ד ירקב דלאו חטאת ממש קרייה רחמנא שיהיו מותריו לנדבת צבור הואיל ואין באה על חטא ואיהו גופיה לא מצי לאקרובי בהו מנחת נדבה שהרי לשם חובה הפרישה הס"ד: ד"ה מותר כו' דבפני עצמן אי איפשר להקריבן כו' להקריבן שהרי כו': ד"ה אם רצה יביא בדמיו שנים דהוי קטן והביא גדול דשנים חשובין מאחד הס"ד ומה"ד יביא בדמיהן אחד ואינ"ג דהוי גדול כו': תד"ה ושמואל כו'. ור' אושעיא מ"ט התא"ד:

עולה ומותר מנחת נסכים וכן כולהו דומיא דקרבן עצמו: מותר שקלים. דהפריש פרוטות או גרוטאות ליקח בהן שקלים אותו מותר שעל השקל הוי חולין: מאי לאו היא קרויה חטאת מנחת חוטא דמותרה נדבה כחטאת ואינה טעונה לבונה כחטאת ולא עשירית האיפה דכ"ג שהיא טעונה לבונה ואינה קרויה חטאת הלכך מותרה ירקב: שור זה עולה ונסתאב. שהוקם אם רצה וכו': (ב) והא מותבינן היכי מצינן למימר דיביא בדמיו שנים דהא תנינן שור במנה והביא שנים במנה לא יצא: זה ונסתאב שאני. דהואיל דאמר שור זה עולה ולא אמר עלי לא נתחייב באחריותו: דעוד שהרי נסתאב דהשתא הוו ביה תרתי לריעותא הלכך יביא בדמיו שנים: מ"ש קאסר ר' משום דהוה ליה גדול והביא קטן דנתחייב בשנים דהיינו גדול והביא א' היינו קטן ואע"ג דנסתאב לכתחילה לא שרי ר' דלכתחילה אין מביא בדמיהן אחד אע"ג דאמר אלו ונסתאבו דמדקתני ור' אוסר משמע דאוסר לכתחילה והואיל דאע"ג דמסתאב לא שרי ר' להביא קטן ליפלוג נמי ברישא דקתני שור זה עולה ונסתאב יביא בדמיו שנים דהיינו גדול והביא קטן וליתנו נמי ור' אוסר דהואיל דלא שני ליה בין נסתאב לשלא נסתאב דהא בקטן והביא גדול קא אסר נמי: ר' אכולה מילתא פליג דודאי פליג נמי אריש והאי דלא קא מיירי ר' ברישא משום דנטר להו כו': תדע דודאי פליג נמי ברישא בקטן והביא גדול אע"ג דנסתאב דהא תני הכא כבש זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ור' אוסר דהיינו קטן והביא גדול ואסר אע"ג דנסתאב ש"מ: ממינא לא. אם הביא שור ונסתאב אם יכול להביא בדמיו ממין אחר או כבש או איל: אבל מביא בדמיו ב' אלים. אלמא דמביא ממנו מין אחר: ור' אוסר להביא ב' אלים לפי שאין בילה. שלא יכול לבולו דה עם זה דלכתחלה אסור לערב מנחה דחד איל באידך איל אע"ג דזה וזה בלילתן עבה ש"מ דממינא לא שרי: אי הכי דמין אחר יכול ליקח בו מאי איריא תרי. דמאי איריא דקאמר דמביא בדמיו ב' אלים אבל חד איל לא דהא בנסתאב לא שני להו בין בין קטן לגדול דאם נדר גדול והביא קטן סביבה להו דייצא דהא קאמרי נסתאב שאני אחד הלכך היכא דהביא שור גדול ונסתאב אמאי לא מצי לאיתויי בדמיה חד איל דהיינו קטן דהא אמרי נסתאב שאני דלא שנא גדול והביא קטן דיצא: תרי תנאי ואליבא דרבנן. דהך תנא דאמר לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו ב' אלים איהו סבר אליבא דרבנן דאע"ג דנסתאב אם נדר גדול לא יביא קטן הלכך אין יכול להביא איל אבל ב' אלים יביא דהיינו נמי גדול דומיא דשור: (ג) דכיון דהוו להו שנים. ב' אלים לא קאמר מערבה סלת בהדי הדדי דאין

(ה) שייך לע"ב. (ו) עי' שיטה מקובצת ד"ה טעמא דאין בילה.

לפי שאין בילה. שצריך להביא שני מנחות עמהן בב׳ כליס ואין יכול לערבן יחד בכלי אחד הלכך לא מיחזי כי ההוא דנדרו ומן הדס לא מיחייגן אם נתערב ולכל הפחות אם נתערב סולתן יכול לערב לכתחילה כדאמרן לעיל גבי יין: שאקריבנה

גמ׳ והא אמרת רישא שור במנה והביא שנים במנה לא יצא שור זה ונסתאב שאני: שני שוורין אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר: מאי טעמא משום דהוה ליה גדול והביא קטן ואף על גב דנסתאב לכתחילה לא שרי רבי ולפלוג נמי ברישא רבי אכולה מילתא פליג ונטר להו לרבנן עד דמסקי מילתייהו והדר מיפליג עלייהו תדע דקתני איל זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש כבש זה לעולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ורבי אוסר שמע מינה: איבעיא להו ממינא למינא מאי תא שמע שור זה עולה ונסתאב לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו ב׳ אילים ורבי אוסר לפי שאין בילה [א]שמע מינה אי הכי מאי איריא שתי אפילו חד נמי דהא בנסתאב לרבנן לא שני להו בין גדול לקטן תרי תנאי ואליבא דרבנן: רבי אוסר לפי שאין בילה: טעמא דאין בילה הא יש בילה ונסתאב רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב יביא בדמיו איל ורבי אוסר תרי תנאי ואליבא דרבי ובטהורים עגל והביא פר כבש והביא איל יצא סתמא כרבנן: רצה יביא בדמיו ב׳ [כו׳]: אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר שור זה עולה אבל אמר שור זה עלי עולה הוקבע ודלמא עלי להביאו קאמר אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא דאמר שור זה עולה אי נמי אמר שור זה עלי עולה [ב]אבל אמר שור זה ודמיו עלי עולה הוקבע: **מתני׳** [ג]האומר אחד מכבשי הקדש [ג]ואחד משורי הקדש והיו לו שנים הגדול שבהן הקדש שלשה בינוני שבהם הקדש [ד]פירשתי ואיני יודע מה שפירשתי או שאמר לי אבא ואיני יודע מה הגדול שבהן הקדש: **גמ׳** אלמא [ג]מקדיש בעין יפה מקדיש אימא סיפא בינוני שבהן הקדש אלמא מקדיש בעין רעה מקדיש אמר שמואל חוששין אף לבינוני דלגבי קטן עין יפה הוא היכי עביד אמר רבי חייא בר רב [ה]ממתין לו עד שיומם ומחיל ליה לקדושתיה בגדול אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא דאמר אחד משוורי הקדש אבל [ו]אמר שור בשוורי הקדש הגדול שבהן הקדש תורא בתוראי קאמר איני [ז]והאמר רב הונא [ח]א״ר חייא משמיה דעולא [ז]האומר לחבירו בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה לאו משום דגריע לא מעולה שבבתים: מיתיבי [ח]שור בשוורי הקדש וכן שור של הקדש שנתערב באחרים הגדול שבהן הקדש וכולם ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין תרגומא אשור של הקדש שנתערב באחרים והא וכן קאמר תרגומא אגדול: מיתיבי [ט]בית בביתי אני מוכר לך ונפל מראהו נפול עבד בעבדיי אני מוכר לך ומת מראהו מת ואמאי

אחד מכבשי הקדש. למזבח: **בינוני שבהן הקדש.** מפרש בגמ׳: **פירשתי.** איזה מהן ולא ידעתי איזה: **או שאמר לי אבא.** בשעת מיתתו אחד משוורי הפרשתי להקדש: **ואיני יודע.** לאיזהו מהן: **הגדול שבהן הקדש.** דמסתמא מוטב שבהן הקדש דכתיב מבחר נדריכם (דברים יב): **גמ׳ חוששין אף לבינוני.** דכיון דאמר אחד מהן הקדש לא ידענא אהי מייניה חייל הקדש אי הגדול או בינוני דהוי עין יפה לגבי קטן הלכך אתרוייהו חייל ומיהו לא קבע למזבח אלא חד מייניה אבל היכא דאמר פירשתי ליכא לספוקי דולחי גדול פירש: **היכי עביד.** דמיסתברי ליה חד מייניה: **ומחיל לקדושתיה בגדול.** דממה נפשך אי בינוני חל ולא אגדול הרי זה נסתאב וחיללו בגדול ואי אגדול חל מעיקרא נמצא בינוני חולין מעיקרא: **לא שנו.** דחוששין אף לבינוני: **תורא בתוראי.** שור הסמוך בשוורי: **מראהו עלייה.** שמראהו לעלייתו ואומר לו זו מכרתי לך. קא סלקא דעתך עלייה ממש קאמר דגריעא דירתה משל בית אלמא בית בביתי קאמר והוא הדין לתורא בתוראי: **שור בשוורי הקדש.** עולה: **הגדול שבהן הקדש.** עולה וכל האחרים ימכרו לצרכי עולות שמא אכל חד מיכא למימר זה עולה: **ודמיהן חולין.** דקדש אינו תופס דמיו אלא בעל מוס שיצא לחולין דנתפסין דמיו בקדושתו אבל אי אלא דלא נפיק לחולין (ג) ולצורך קדשים נמכר אין דמיו קדושים והקדש נמי לא גזיל מידי דהא יהיב ליה הגדול שבהן. קתני מיהא וכולן ימכרו כו׳ דחוששין לכולן אף על גב דאמר שור בשוורי וקשיא לרב נחמן: **תרגומא.** הא דקתני וכולן ימכרו לצרכי עולות: **אשור של הקדש שנתערב באחרים.** אבל אשור בשוורי ליכא לספוקי דגדול דמשמע: **והא וכן קתני.** דמשמע דין שניהם שוה: **תרגומא.** הא דקתני וכן אגדול דכן[ד] דינו שוה דנותן הגדול להקדש אבל לגבי ספיקא ליכא בשור בשוורי: **ונפל.** אחד מבינו מראהו ואומר זהו שמכרתי לך (ד): ואמאי

בנסכי אלים אם נתערבו קאמר והכי מוקמינן בגמ׳ דהתם אבל לכתחלה אין מערבין דילפינן מוהקטירו שלא יערב חלבים זה בזה: ד״ה ור׳ אוסר אלמא אע״ג דבכלי אחד כו׳: ד״ה ובטהורים כו׳: ד״ה הוקבע כו׳ ולא שתי עולות: ד״ה ודלמא כו׳ שור זה דרמיו: בא״ד דאי מייתי כשתי עולות לא יצא: במשנה ד״ה פירשתי איזה מהן ואיני יודע איזהו: ד״אר אמ כו׳ משוורי הפרשתי להקדש ואיני יודע על איזו מהן אמר לי הס״ד ומה״ד הגדול וכו׳: ד״ה גמ׳ חוששין כו׳ חייל הקדש אי אגדול דחוי עין יפה אי אבינוני דהוי עין יפה לגבי קטן הלכך אתרוייהו: ד״ה היכי עביד דלישתרי ליה חד מנייהו: ד״ה תורא בתוראי שור החשוב בשוורי קדש הס״ד ומה״ד מראהו עליה שמראה לו עלייתו ואומר לו: ד״ה הגדול כו׳ וכל האחרים ימכרו לצרכי עולות דשמא אכל חדא איכא למימר: ד״ה ודמיהן כו׳ אבל האי דלא נפיק לחולין לצורך נמכר נ״ב נ״א לצורך עולות נמכר וכו׳: ד״ה תרגומא כו׳ אבל לגבי ספקא ליכא ספיקא בשור בשוורי: ד״ה ונפל כו׳ מראהו נפול ואומר זהו שמכרתי לך:

והוי הגדול הקדש והשתא הוי בינוני מחולל דממ״נ א׳ הוי הקדש ותו לא דהא קאמר אחד משוורי׳ או מכיסיי׳ לא שנו דחוששין לבינוני: אבל אמר שור בשוורי׳ ודאי הגדול הקדש דתורא בתוראי קאמר. כלומר המובחר שבשוורי׳ דהיינו גדול: בית בביתי מראהו עלייה. כלומר מראה לו דירה קטנה כל שהו כעין עלייה ואמר לו זו מכרתי לך: לאו משום דגריע. דכי א״ל בית בביתי גריעותא הוא דגרוע שבבתיי׳ קאמר דהא דאמר מראהו עלייה היינו דירה גרועה הכא נמי שור בשוורי׳ הגרוע קאמר וקשיא למאן דאמר תורא בתוראי קאמר: מעולה שבבתיו. הא דאמרן מראהו עלייה הא עלייה היינו מעולה שבבתיו ולא בית גרועה כל שהוא קאמר: וכולן האחרים ימכרו לצרכי עולות ודמיהן חולין. אבל הן עצמן קדישי. והא הכא דכי אמר שור בשוורי׳ דמיהן של אחרים הוי חולין אבל הן עצמן קדישי. ותיובתא דמאן דאמר הגדול שבהן הקדש דמסתברא דסבירא ליה דאחריני הוו הן עצמן חולין: תרגומא הא דקתני דמיהן חולין אבל הן עצמן לא אשור הקדש שנתערב באחרים קא. אבל היכא דאמר שור בשוריי הגדול הקדש והאחריני לא מיקדשי: והא וכן קאמר דמשמע כל הנהו מילי דאמרינן בשור של הקדש שנתערב באחרים אמרינן נמי באמר שור בשוורי׳ הקדש: תרגומא אגדול. האי דקתני וכן אגדול קאמר דהכי קאמר בין היכא דאמר שור בשוורי׳ ובין היכא דנתערב שור של הקדש בשל חולין הגדול שבכולן הקדש דלהך מילתא שוו ולא אכולהו: ונפל אחד מבתיו מראהו נפול ואמר לו זה שנפל מכרתי לך: [ד] ואמאי אמרינן מראהו נפול ומת ליחזי הי נפל הוי מית. כלומר אי מעולה שבבתיו נפל יכול לומר לו זו מכרתי לך ואי מובחר שבעבדיו מת יכול לומר לו זה מכרתי לך הואיל דאמר תורא בתוראי קאמר אלא ש״מ לא אמרינן תורא בתוראי: לעולם גבי שוורים אמרי׳ תורא בתוראי: דגרוע זבן ליה דיד בעל השטר על התחתונה דבכל דוכתא אמרינן דידו של בעל השטר על התחתונה: השתא דאתית להכי דאמרי׳ יד בעל השטר על התחתונה. אפי׳ תימא עלייה דגריעותא דעלייה כל דהוא קאמר. ואפי׳ הכי גבי שור אמרי׳ תורא בתוראי קאמר. ולוקח שאני דידו על

[ד] שיך לדף קט ע״ב.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי׳ פט״ז מהל׳ מעה״ק הלכה ו:
לז ב מיי׳ שם הל׳ ז:
לח ג מיי׳ שם הלכה ח:
לט ד מיי׳ שם הל׳ ט:
מ ה ו מיי׳ שם הל׳ ח:
מא ז מיי׳ פכ״ט מהל׳ מכירה הלכה יט
טוש״ע מ״מ סימן ריד סעיף יב:
מב ח מיי׳ פ״ו מהל׳ פסולי״מ הלכה ד:
מג ט מיי׳ פכ״ט מהל׳ מכירה הלכה יט טוש״ע מ״מ סימן ריד סעיף יב:

רבינו גרשום

יכול לערב מנחה דהאי איל למנחה דאידך איל לכתחלה הלכך לא דומיא דקרבן ראשון הוא דמנחת שור נתערבת היא עצמה אבל בשני אלים לא: ומותבינן אליבא דר׳ טעמא דאין בילה. לפיכך אין מביא בדמי השור ב׳ אלים. אע״ג דגדול והביא גדול הוא: הא יש בילה. הא אי הוה מצי למיבלל הני מנחות בהדי הדדי שרי לאיתויי ממינא למינא: והתנן איל זה עולה כו׳ דר׳ אוסר: תרי תנאי ואליבא דר׳. כדמפרש בפירוש דאיכא בספרים: ובטהורים שלא נסתאבו. עגל אם נדר עגל והביא פר דהיינו קטן והביא גדול: סתמא. הך סתמא דקתני הכא דיצא כרבנן היא. דאמרי קטן והביא גדול יצא דמיעוט בכלל מרובה. הוקבע. דקבע להביא שור אחר שיהא שוה כשור זה דהואיל דאמר עלי נתחייב באחריותו: ודלמא עלי להביאו קאמר דממאי דמשום דאמר עלי דהכי קאמר עלי להביא שור שוה כזה דלמא הכי קאמר שור זה עלי להביאו דודאי דעתו להביאו: אבל אמר שור ודמיו עלי עולה. כלומר שור אחד שיהו דמיו כזה עלי: הוקבע להביא שור א׳ בדמי אותו שור ואין יכול להביא ב׳ שיהו דמיהן כדמי אותו שור הא׳: אחד מכיסיי הקדש יש לו ב׳ כיסין לישנא אחרינא האומר אחד מכבשי הקדש ויש לו ב׳ כבשים. א׳ משוורי הקדש. והיו לו ב׳ מכל הני דאמרן: הגדול שבהן הקדש. דאם יש לו בכיס א׳ ליטרא זהב ובכיס אחד ליטרא כסף אותו של זהב הוי הקדש. וכן השור הגדול הוי הקדש: ואם יש לו ג׳ ואמר א׳ מהן הקדש הבינוני הוי הקדש כדמפרש בגמרא: פירשתי להביא א׳ מן הג׳ ואיני יודע איזה מהם הקדשתי: או שאמר לי אבא. א״נ אמר דאמר לי אבא בדייתיקי א׳ מן ג׳ שוורים הוי הקדש (דהוא הקדישו) [ואינו יודע לאיזה שור הקדישו]. אמר שמואל ל״ק דהכא נמי גדול שבהן הקדש והכי קתני דחוששין אף לבינוני דאיכא למיחש דהבינוני הקדיש והשתא היכי עביד ממתין לבינוני עד שיומם: ומיחל. מחלל קדושה דבינוני בגדול ולימא הכי אי הקדשתי להך בינוני יהא מחולל על הגדול

הגהות הב״ח

(א) רש״ל ד״ה מדע וכו׳ נמי פליג. רבי ואוסר הס״ד ומת״כ מ״ה דקתני איל כו׳ ולמא״ל בכבש: (ב) ד״ה ורבי אוסר וכו׳ דומיא דנדר הס״ד: (ג) ד״ה ומיהן חולין וכו׳ דלא נפיק לחולין דלצורך עולה נמכר אין: (ד) ד״ה ונפל וכו׳ לך נפל הס״ד:

מוסף רש״י

בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה. משום דלמנר בית בבית, ממעט עלייה כתוך בית: (נדרים נו.). מעולה שבבתים. הבית המשופה שבבתיו צריך ליתן לו (שם).

שיטה מקובצת

גמ׳ טעמא דאין בילה. נ״ב בספרים ס״י כתוב כאן זה הלשון פירוש דכיון דה״ל שנים לא קא מערב סלת בהדי הדדי טעמא וכו׳ ונראה שהוא פ׳ נוסף מרבנן סבוראי: שם בכבש זה עולה ונסתאב רצה יביא איל: שם ואליבא דרבי ובטהורין. נ״ב בספרים ס״י שבידי כתוב כאן זה הלשון פירוש ואע״ג דחדא מנחה ניהי ואיכא בילה ובטהורים וכו׳ וגם זה הוא פ׳ מרבנן סבוראי וז״ל הרגמ״ה ד״ל תרי תנאי ואליבא דרבי כדמפרש בפירוש דאיכא בספרים ע״כ: שם במשנה ואיני יודע מה פירשתי או שאמר אמר לי אבא: שם בגמ׳ אימא סיפא שלשה בינוני שבהן: שם והאמר רב הונא בר חייא: רש״י ד״ה הה בו׳ אזל ליה נדריה דתו לא מצי לקרומיה אבל התם: ד״ה גדול כו׳ שבכל מקום שנים חשובים מאחד ואפ׳ דמיהן שוים: ד״ה ואע״ג כו׳ ובאחריות נמי מיתייב דהא אמר אלו אפ״ה לכתחלה לא שרי רבי הס״ד: ד״ה לפלוג כו׳ דהוי קטן והביא גדול לימא נמי דר׳ אוסר דהא לא שאני ליה בין קטן והביא: ד״ה תדע דאריש״א דהוי קטן והביא גדול נמי פליגי ורבי אוסר אלמא בכבש נמי אוסר רבי והד״א: ד״ה לפי כו׳ ואין יכול לערבן בכלי אחד הלכך לא מיחזי כי ההוא דנדר דההוא דנדר מידי דבאה מנחתו: בא״ד תרין הואיל ומכח דמי קמא אתי אבל מנחות דמביא מביתו בעינן דומיא דנדרו. נ״ב ברש״י כ״י כתוב כאן אין יכול לבלול סלתן ושמנן יחד ואע״פ ששנינו בפ׳ שתי מדות מערבין נסכי פרים

(ה) תעלה כפ״. (ו) נ״ב עב. ערכין יד.]. (ז) [נדרים נו. ע״ש וכו״ן]. (ד) [נ״ל כר חייא וכ״ה בנדרים נו.]. (ט) ש״ל לקמיימה. (י) ותיכה. ל״ק. (כ) [לפנינו נמי ותיתני ורבי. ל״ק. (מ) הלכך מיחזי כי הסוא דנדר מידי. ל״ק. (ע) נדרים הס״ד אמ״כ ד״ה שור זה ומיהו אם. ל״ק. (י) דנכה. ל״ק.

בית בביתי אני מוכר לך מראהו עלייה. מעולה שבבתים. הבית המשופה שבבתיו צריך ליתן לו (שם).

ואמאי ליחוי הי נפיל. אי גדול נפל הספיק לוקח דהא גדול שבכתיס משמע ואי קטן נפל לית ליה פסידא: **בעל השטר.** כגון אמי לוקח שבא בשטר מכירה ידו על התחתונה דהוי מוליא מחבירו עליו הראיה שהמוכר מוחזק בבתים הלכך ראיה על הלוקח אבל גבי הקדש גדול משמע: **מתני' שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש.** דכיון דאמר הרי עלי עולה אימייב ליה בעולה: **אם הקריבה בבית חוניו יצא.** מפרש טעמא בגמ': **יגלח במקדש.** מניא קרבנותיו: **גמ' והא מקטל קטלה.** דשחט חוץ הוא ואיהו אימייב בעולה מכי אמר הרי עלי עולה: **אמר רב המנונא.** כיון דאמר על מנת שאקריבנה בבית חוניו הוי כאילו אמר על מנת שאהרגנה ולא איתחייב באחריותה ומשום הכי יצא קבל אחייב כרת משום שחוטי חוץ שהרי קרא עליה שם עולה: מזיר לא מצי לאתחויי על מנת שלא אתחייב באחריות דקרבנותיו דכיון דאלה עליו נזירות לא פקעא מיניה עד דמייתי קרבנותיו: **לדורון בעלמא קא מיכוין.** ולא חל עליה שם עולה: **עפי לא מצינא לאיצטעורי.** בחוזה מאדם ישראל עומד וקרוב לחוניו ואליבא דרבא לא אחייב משום שחוטי חוץ: ואמר ליה רב המנונא דזיר הוי ולאי טעמא דקדאמרת דלא חל עליה שם נזירות אבל עולה הייגו טעמא נעשה כאומר וכו' ושם עולה עליה ואחייב כרת: **והקריבה בארץ ישראל.** שלא בירושלים ולהכי נקט בא"י דאף על גב דלא קייים נדרו יצא דקביעותא דבית חוניו לאו קביעות הוא [1](אלא הייגו טעמא) דהוי כאומר אתחייב באחריותה דמה לי קטלה מה לי קטלה הכא ועבוד כרת משום שחוטי חוץ. אלמא שם עולה חל עליה כדרך הממונא: **במדבר.** קסבר משום משכן שהיה שם יהא עדיין המדבר קדוש: **והקריבה בעבר הירדן.** באחר ישראל שלא בירושלים אפי' הכי יצא דעל מנת שלא אתחייב באחריות קאמר: **מתני' ואין צריך לומר לדבר אחר.** אם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו עוד בירושלים: **הרי אלו כבעלי מומין.** שחולקין וחולכין בקדשים כדאמר באלו מנחות (לעיל עג.) אים מולק ואפי' בעל מום: **גמ' כהן ששחט בהמתו לעבודת כוכבים.** לפני עבודת כוכבים ושם קרבנו שהוא מקריב במקדש אחרי כן ריח ניחוח הוא: **אי עביד שירות.** בעבודת כוכבים מיתסר במקדש ושחיטה לא איקרי שירות דהא במקדש הוא אבל בקדש כשרה בזר: **אמר רב המנונא.** אם אינו חייב להביא במקדש אחריתי אבל חייב עליה משום שחוטי חוץ שהרי קרא לה שם עולה: נזיר. בתמיהא קאמר. כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר ביין ולישמא למתים: אלא אמר רב הא תימא על מנת שלא אתחייב באחריותה משום דקשיא נזיר אלא להכי יצא דאדם זה דאמר הרי עלי עולה להקריבו בבית חוניו לדורון נתכוין והכי קאמר אי סגיא כו'. כגון שרחוק מארץ ישראל הוא: ורב המנונא אמר נזיר משום הכי יצא כדקאמר שפי לא מצינא לאיצטעורי וגבי עולה משום הכי יצא דנעשה כאומר על מנת שלא אתחייב באחריותה: והקריבה בארץ ישראל. בגבולין דא"י שלא במקדש יצא וענוש כרת דמדקאמר יצא ידי נדרו ש"מ [נדנעשה כאומר] ע"מ שלא אתחייב באחריותה דמשום דאין חייבין באחריותה יצא דלא איתחייב לאייחויי אחרינא וענוש כרת משום שחוטי חוץ הואיל דקרא לה שם זבח. דאי לדורון ולא לשום זבח לא הוה ענוש כרת: שאקריבה במדבר. שלא בזמן משכן דומיא דבית חוניו והקריב בעבר הירדן יצא וכו'. כדאוקימנא ע"מ שלא אתחייב באחריותה: ואין צורך לומר דבר אחר. דאם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו במקדש. ותנא דמתני' סבר לה כר' יהודה דגמרא דבית חוניו לאו בית עבודת כוכבים: כהני הבמות. זו עבודת כוכבים: הרי אלו כבעלי מומין. דבהנים ששמשו בעבודת כוכבים כבהנים בעלי מומין דמו דחולקין ואוכלין במתנות כהונה ובחלק של שאר כהנים אבל אין מקריבין על גבי המזבח: קרבנו. קרבן אחד שהקריב להמובח הוי לריח ניחוח דהוורבה קרבנו אע"ג ששחט לעבודת כוכבים. דלא חשיב שחיטה שירות דהא כשרה בזר: שגג בזריקה. דזרק לעבודת כוכבים בשוגג. קרבן אחד שמקריב לשון שמים ע"ג המובח הוי ריח ניחוח: או מכשול או עון. דבין ששימשו לעבודת כוכבים במכשול דהיינו שוגג. ובין בעון דהיינו מזיד לא יגש לכהן:

שאקריבנה בבית חוניו. אין שייך כאן תפוס לשון ראשון ואחרון דהוי כלומר עד בית חוניו מגיעא דאטרכא כדאמרא בגמ': [1] **אפילו תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר** על התחתונה. תימה דבפ' הנודר מן הירק (נדרים נו.) מסיק מאי עלייה מעולה שבנכסיו ושמא דיחויא הוא אבל קשיא דמסיק יד בעל השטר על העליונה ושמא לאפוקי [2] יציע דווקא קאמי: **לא** ישמשו במקדש בירושלים. בספר הזהיר כתוב כהן שסמיר דמו לא ישא את כפיו ולא יקרב ראשון דכתיב וקדשתו והוא אחליה לקדושתיה ועבדו ליה רבנן מעלה מפני דרכי שלום והאי כיון דאיתחי איתחי כתמן שכהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים ורש"י [3] פירש דכשר וזה לשונו הרי אלו כבעלי מומין כו' מהכא נפקא לן דהכהן שהמיר דמו וחזר בתשובה כשר לדוכן שהרי לא מליגו כהן בעל מום שיהא פסול לדוכן אלא אם היה לו מום בגילוי כדאמרינן בגמגילה (דף כד:) מפני שהעם מסתכלין בו ומו הא דקתני לא ישמשו במקדש בירושלים ולהכי איצטריך בירושלים לאשמועינן דבגוב וגבעון היו מותרין לשמש כל שכן בזמן הזה שאין שירות ואין מקדש דודאי כשר לדוכן ולקרות בתורה תחילה ומו אמרינן (תענית דף ט.) אי מה משרת בעל מום לא אף מברך בעל מום לא [4] ת"ל לעמוד לשרת לעמידה הקשתי ולא לדבר אחר עד כאן לשונו: **כהן** ששחט לעבודת כוכבים קרבנו ריח ניחוח. ולרב ששת בשוגג ולרב נחמן אפי' במזיד: מזדמן

ואמאי ליחזי היידן נפל היידן מת לוקח קא אמרת שאני לוקח דיד בעל השטר על התחתונה השתא דאתית להכי אפי' תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר על התחתונה: **מתני'** [א]הרי עלי עולה יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו לא יצא הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו יצא רבי שמעון אומר אין זו עולה הריני נזיר יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו לא יצא הריני נזיר שאגלח בבית חוניו יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו יצא ר' שמעון אומר אין זה נזיר: **גמ'** יצא הא מקטל קטלה אמר רב המנונא נעשה [2]כאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה אמר ליה רבא אלא מעתה סיפא דקתני הריני נזיר שאגלח בבית חוניו יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו יצא הכי נמי דנעשה כאומר הריני נזיר על מנת שלא אתחייב באחריות קרבנותיו נזיר כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר אלא אמר רבא אדם זה לדורון נתכוין אמר אי סגיא בבית חוניו טרחנא טפי לא מצינא לאיצטעורי נזיר נמי האי גברא לצעורי נפשיה קא מיכוין אמר [3]אי סגיא בבית חוניו טרחנא טפי לא מצינא לאיצטעורי ורב המנונא אמר לך נזיר כדקאמרת עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה קאמר ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב המנונא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו והקריבה בארץ ישראל יצא [4]וענוש כרת תניא נמי הכי הרי עלי עולה שאקריבנה במדבר והקריבה בעבר הירדן יצא וענוש כרת: **מתני'** [5]הכהנים [6]ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים [7]ואין צריך לומר לדבר אחר שנאמר [1]אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים כי אם אכלו מצות [2](בקרב) אחיהם הרי אלו כבעלי מומין חולקין ואוכלין ולא מקריבין: **גמ'** אמר רב יהודה כהן [3]ששחט לעבודת כוכבים קרבנו ריח ניחוח אמר רב יצחק בר אבדימי מאי קראה [2]יען אשר ישרתו אותם לפני גילוליהם והיו לבית ישראל למכשול עון על כן נשאתי ידי עליהם נאום ה' אלהים ונשאו עונם וכתיב בתריה ולא יגשו אלי לכהן לי אי עבד שירות אין שחיטה לאו שירות הוא: איתמר שגג בזריקה רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח רב ששת אמר [3]אין קרבנו ריח ניחוח אמר רב ששת מנא אמינא לה דכתיב והיו לבית ישראל למכשול עון [4][מאי] לאו או מכשול או עון ומכשול שוגג ועון מזיד ורב נחמן מכשול דעון: אמר רב נחמן מנא אמינא לה [5]דתניא [3]וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה מלמד שכהן מתכפר על ידי עצמו במאי אילימא בשחיטה מאי איריא שוגג אפילו מזיד נמי אלא לאו בזריקה ורב ששת אמר לך לעולם בשחיטה ובמזיד לא נעשה משרת לעבודת כוכבים ואזדו לטעמייהו דאתמר הזיד בשחיטה רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח דלא עבד שירות רב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח נעשה

שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש. דכיון דאמר הרי עלי עולה אימייב ליה בעולה: **אם הקריבה בבית חוניו יצא.** מפרש טעמא בגמ': **יגלח במקדש.** מניא קרבנותיו: **גמ' והא מקטל קטלה.** דשחט חוץ הוא ואיהו אימייב בעולה מכי אמר הרי עלי עולה: **אמר רב המנונא.** כיון דאמר על מנת שאקריבנה בבית חוניו הוי כאילו אמר על מנת שאהרגנה ולא איתחייב באחריותה ומשום הכי יצא קבל אחייב כרת משום שחוטי חוץ שהרי קרא עליה שם עולה: מזיר לא מצי לאתחויי על מנת שלא אתחייב באחריות דקרבנותיו דכיון דאלה עליו נזירות לא פקעא מיניה עד דמייתי קרבנותיו: **לדורון בעלמא קא מיכוין.** ולא חל עליה שם עולה: **עפי לא מצינא לאיצטעורי.** בחוזה מאדם ישראל עומד וקרוב לחוניו ואליבא דרבא לא מחייב משום שחוטי חוץ: ואמר ליה רב המנונא דזיר הוי ולאי טעמא דקדאמרת דלא חל עליה שם נזירות אבל עולה הייגו טעמא נעשה כאומר וכו' ושם עולה עליה ואחייב כרת: **והקריבה בארץ ישראל.** שלא בירושלים ולהכי נקט בא"י דאף על גב דלא קייים נדרו יצא דקביעותא דבית חוניו לאו קביעות הוא [1](אלא הייגו טעמא) דהוי כאומר אתחייב באחריותה דמה לי קטלה הכא מה לי קטלה הכא ועבוד כרת משום שחוטי חוץ. אלמא שם עולה חל עליה כדרך הממונא: **במדבר.** קסבר משום משכן שהיה שם יהא עדיין המדבר קדוש: **והקריבה בעבר הירדן.** באחר ישראל שלא בירושלים אפי' הכי יצא דעל מנת שלא אתחייב באחריות קאמר: **מתני' ואין צריך לומר לדבר אחר.** אם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו עוד בירושלים: **הרי אלו כבעלי מומין.** שחולקין וחולכין בקדשים כדאמר באלו מנחות (לעיל עג.) אים מולק ואפי' בעל מום: **גמ' כהן ששחט בהמתו לעבודת כוכבים.** לפני עבודת כוכבים ושם קרבנו שהוא מקריב במקדש אחרי כן ריח ניחוח הוא: **אי עביד שירות.** בעבודת כוכבים מיתסר במקדש ושחיטה לא איקרי שירות דהא במקדש הוא אבל בקדש כשרה בזר: **אמר רב המנונא.** אם אינו חייב להביא במקדש אחריתי אבל חייב עליה משום שחוטי חוץ שהרי קרא לה שם עולה: נזיר. בתמיהא קאמר. כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר ביין ולישמא למתים: אלא אמר רב הא תימא על מנת שלא אתחייב באחריותה משום דקשיא נזיר אלא להכי יצא דאדם זה דאמר הרי עלי עולה להקריבו בבית חוניו לדורון נתכוין והכי קאמר אי סגיא כו'. כגון שרחוק מארץ ישראל הוא: ורב המנונא אמר נזיר משום הכי יצא כדקאמר שפי לא מצינא לאיצטעורי וגבי עולה משום הכי יצא דנעשה כאומר על מנת שלא אתחייב באחריותה: והקריבה בארץ ישראל. בגבולין דא"י שלא במקדש יצא וענוש כרת דמדקאמר יצא ידי נדרו ש"מ [נדנעשה כאומר] ע"מ שלא אתחייב באחריותה דמשום דאין חייבין באחריותה יצא דלא איתחייב לאייחויי אחרינא וענוש כרת משום שחוטי חוץ הואיל דקרא לה שם זבח. דאי לדורון ולא לשום זבח לא הוה ענוש כרת: בזמן משכן דומיא דבית חוניו והקריב בעבר הירדן יצא וכו'. כדאוקימנא ע"מ שלא אתחייב באחריותה: ואין צורך לומר דבר אחר. דאם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו במקדש. ותנא דמתני' סבר לה כר' יהודה דגמרא דבית חוניו לאו בית עבודת כוכבים: כהני הבמות. זו עבודת כוכבים: הרי אלו כבעלי מומין. דבהנים ששמשו בעבודת כוכבים כבהנים בעלי מומין דמו דחולקין ואוכלין במתנות כהונה ובחלק של שאר כהנים אבל אין מקריבין על גבי המזבח: קרבנו. קרבן אחד שהקריב להמובח הוי לריח ניחוח דהוורבה קרבנו אע"ג ששחט לעבודת כוכבים. דלא חשיב שחיטה שירות דהא כשרה בזר: שגג בזריקה. דזרק לעבודת כוכבים בשוגג. קרבן אחד שמקריב לשון שמים ע"ג המובח הוי ריח ניחוח: או מכשול או עון. דבין ששימשו לעבודת כוכבים במכשול דהיינו שוגג. ובין בעון דהיינו מזיד לא יגש לכהן:

מד א ב ג מיי' פי"ד מהלכות מעה"ק הלכה ז:
מה ד מיי' פ"ט מהל' איסו"מ מקדש הל' יד:
מו ה ו ז מיי' שם הל' יג:

רבינו גרשום

התחתונה: ואם הקריבה בבית חוניו לא יצא. דדמי כמי שהקריבה בבמה: ואם אמר הרי עלי עולה שאקריבנהו בבית חוניו אפי' חייב להקריב במקדש. ואם הקריבו בבית חוניו יצא ידי נדרו: הא מקטל קטלה. דהואיל דחזר למקדש שחיט ליה דמי כאילו נוחרה דלאו הקרבה היא ואמאי יצא ידי נדרו: אמר רב המנונא לפיכך יצא דדמי כמאן דאמר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה והואיל דלא נתחייב באחרי' כי הקריבה בבית חוניו אינו חייב להביא במקדש אחריתי אבל חייב עליה משום שחוטי חוץ שהרי קרא לה שם עולה: נזיר. בתמיהא קאמר. כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר ביין ולישמא למתים: אלא אמר רב הא תימא על מנת שלא אתחייב באחריותה משום דקשיא נזיר אלא להכי יצא דאדם זה דאמר הרי עלי עולה להקריבו בבית חוניו לדורון נתכוין והכי קאמר אי סגיא כו'. כגון שרחוק מארץ ישראל הוא: ורב המנונא אמר נזיר משום הכי יצא כדקאמר שפי לא מצינא לאיצטעורי וגבי עולה משום הכי יצא דנעשה כאומר על מנת שלא אתחייב באחריותה: והקריבה בארץ ישראל. בגבולין דא"י שלא במקדש יצא וענוש כרת דמדקאמר יצא ידי נדרו ש"מ [נדנעשה כאומר] ע"מ שלא אתחייב באחריותה דמשום דאין חייבין באחריותה יצא דלא איתחייב לאייחויי אחרינא וענוש כרת משום שחוטי חוץ הואיל דקרא לה שם זבח. דאי לדורון ולא לשום זבח לא הוה ענוש כרת: בזמן משכן דומיא דבית חוניו והקריב בעבר הירדן יצא וכו'. כדאוקימנא ע"מ שלא אתחייב באחריותה: ואין צורך לומר דבר אחר. דאם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו במקדש. ותנא דמתני' סבר לה כר' יהודה דגמרא דבית חוניו לאו בית עבודת כוכבים: כהני הבמות. זו עבודת כוכבים: הרי אלו כבעלי מומין. דבהנים ששמשו בעבודת כוכבים כבהנים בעלי מומין דמו דחולקין ואוכלין במתנות כהונה ובחלק של שאר כהנים אבל אין מקריבין על גבי המזבח: קרבנו. קרבן אחד שהקריב להמובח הוי לריח ניחוח דהוורבה קרבנו אע"ג ששחט לעבודת כוכבים. דלא חשיב שחיטה שירות דהא כשרה בזר: שגג בזריקה. דזרק לעבודת כוכבים בשוגג. קרבן אחד שמקריב לשון שמים ע"ג המובח הוי ריח ניחוח: או מכשול או עון. דבין ששימשו לעבודת כוכבים במכשול דהיינו שוגג. ובין בעון דהיינו מזיד לא יגש לכהן:

תורה אור השלם

1. אַךְ לֹא יַעֲלוּ הַכֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל מִזְבַּח יְיָ בִּירוּשָׁלִַם כִּי אִם אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אַחֵיהֶם:
מלכים ב כג ט

2. יַעַן אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן עַל כֵּן נָשָׂאתִי יָדִי עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם:
יחזקאל מד יב

3. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בְּחֶטְאָהּ בְּשִׁגְגָה לִפְנֵי יְיָ לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ:
במדבר טו כח

גליון הש"ס

גמ' דתניא וכפר לעיל עד ע"ש:

מוסף רש"י

בבית חוניו. מפרש בשמעתין חוניו בנו של שמעון הצדיק שבנה למצרים מפני אחיו וכנה שם מזבח, ופליגי איהא לגמ"ד לשם עבודת כוכבים ואיהא מ"ד לשם שמים (עז"ן נב: וכעי"ז מגילה י.).

שיטה מקובצת

גמ' ואמאי ליחזי הי נפל הי מת לוקח: שם רש"א אין זו עולה. נ"ב ע' תוס' לעיל דף קג ע"א: שם מתני' כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם הרי אלו: שם בגמ' אי עבד שירות אין אי לא עבד שירות לא ושחיטה לאו שירות הוא: שם מלמד שהכהן מתכפר: שם ובמזיד לא דנעשה כומר לעבודת כוכבים: רש"י ד"ה בעל כו' אבל לגבי הקדש: ד"ה יגלח במקדש ויביא קרבנותיו: ד"ה וא"ל רב המנונא נזיר הוי ודאי דקדאמרת דלאו אם נזירות עליה אבל עולה הייגו טעמא: ד"ה במדבר דסבור משום: ד"ה והקריבה כו' שלא אתחייב באחריותה קאמר: במשנה ד"ה ואין כו' אם לעבודת כוכבים שלא ישמשו: שם ד"ה אי עביד שירות לעבודת כוכבים: ד"ה מאי לאו כו' לעבודת כוכבים וכתי' בתריה לא יגשו אלי: ד"ה עון כו' הכרת הכרת הנפש ההיא עונה בה: ד"ה בחטאה כו' אפי' נפש כהן חטאה בשגגה יכול להקריב קרבנו ולכפר על עצמו: בא"ד ולא תעשו את כל המצות זו עבודת כוכבים:

לר"ע מכשול דעון. כלומר אם נכשל במזיד לא הוי קרבנו תו ריח ניחוח אבל בשוגג הוי ריח ניחוח: שכהן מתכפר ע"י עצמו. דאם חוטא יכול להקריב הוא עצמו קרבנו להתכפר בו דאפשר לומר וכפר הכהן על הנפש השוגגת מה ת"ל בחטאה בשגגה אלא הכי משמע וכפר הכהן בחטאה בשגגה בחטא שנעשה בשוגג מכפר על נפשו של עצמו: ובמאי. על איזה חטא מכפר על עצמו: אילימא בשחיטה. דשגג בשחיטה לעבודת כוכבים אפי' שחט במזיד יכול להקריב קרבן דהא אמרן אין זה שירות: אלא לאו דשגג בזריקה. וקאמר דמכפר ע"י עצמו. אלמא קרבנו ריח ניחוח: לעולם היכא דשגג בשחיטה קא משתני קרא ודקא אמרת אפי' מזיד נמי במזיד וראי אין קרבנו ריח ניחוח דנעשה כומר לעבודת כוכבים דאע"ג דלאו שירות הוא מ"מ עבודה חשובה היא דבכלל ד' עבודות היא: [6] במאי עביד לעבודת כוכבים אילימא דעבד בשוגג. מאי ושב דקאמר כי לא עבד במזיד שב דעומר הוא שלבו היה לעולם לשמים: אלא מדאמר ושב פשיטא דבמזיד עבד: אלא לאו בשחיטה. דשחט במזיד ושב קרבנו ריח ניחוח וכרב נחמן: ורב ששת אמר לעולם בשחיטה ובשוגג והאי ושב דקאמר הכי קאמר אם שב מעיקרא הוא. דבשוגג עבד קרבנו ריח ניחוח: והודה לעבודת כוכבים. דקבלו עליו לאלוה: הך קמייתא. דשגג בזריקה: דעביד ליה עבודה. דבכלל עבודה חשביון לה. וכולהו נקוט אליבא דרב ששת: מלברך בשם שלא בכנוי לפי שהיו יראים להזכיר השם כתיקונו שלא היו בוטחין בעצמן: חוני בני ישמש תחתי כבהונה גדולה. דניחא ליה כיה משמעי: אמר לו שמעי לחוניו: אונקלי. מלבוש של אשה: צלצול. אזור: לאהרוהו. לאשתו: מה זה שלא ירד לה. שמעי שלא ירד לגדולה דמעולם לא היה כ"ג כך בא לתקלה זו דבנה חוניו עבודה כוכבים על ידו לפי שנתקנא שמעי בגדולה: היודע לה. מי שיודע לגדולה עאכו"כ דלאחר שעלה אין מורידין אותו שלא יבא לידי תקלה: לא קבל עליו חוניו להיות כ"ג. ואע"ג שרצה חוניו שיהא אחיו הגדול כ"ג נתקנא בו: א"ל לשמעי. דחוניו היה חכם יותר משמעי: בקשו להורגו שזילזל בכהונה: כל המאורע. שאחיו לימדו כן: כל הרואה אותו. כל מי שהיה פוגע בחוניו כשהיה בורח מראה באצבעו לאותן שהיו רצין אחריו ואמר עליו זהו: יהיה מזבח לה'. דזהו מזבח שבנה חוניו לש"ש: ומה זה שברח ממנה. דברח מן הגדולה שהרי לא רצה לקבל עליו הכהונה גדולה לפי שהיה אחיו גדול הימנו: כך. דבא לפורענות כל כך דנתקנא בו לאחר שרצה שיהא כ"ג אעכ"ו דאין מורידין אותו לאחר שעלה שלא יבא כמו כן לידי תקלה: הכי גרסינן בתחי' כל האומר

[6] שיך לע"ב.